

Roma atotcuceritoare

Extinsă de la câteva sate la un imperiu imens, Roma antică a dominat zona mediteraneană. În ciuda datinilor sale aspre și a războaielor crude, civilizația romană a stabilit un record impresionant de înalte realizări.

Romanii credeau că sunt urmașii lui Aeneas, un troian care reușise să scape după distrugerea orașului său natal de către greci. Ei considerau de asemenea, că Roma fusese fondată de Romulus, unul dintre gemenii zeului războiului, Marte.

În realitate, Roma timpurie era o regiune destul de restrânsă, compusă din sate construite pe vârfurile dealurilor, care s-au unit și au prosperat datorită poziției lor favorabile pe rutele comerciale din interiorul Italiei. Cu toate acestea, Roma a fost pentru mult timp eclipsată de un alt popor din centrul Italiei și anume etruscii, din rândul cărora s-au ridicat câțiva regi.

O nouă republică

În 510 î.e.n., romanii l-au expulzat pe ultimul lor rege, Tarquinius Superbus, și au înființat o republică. A fost necesară o perioadă de 200 ani de conflicte între clasele sociale, și anume între patricieni (aristocrați) și plebei (oamenii de rând) până să se ajungă la o anumită stabilitate constituțională.

Sub noua republică, un corp constituțional, Senatul, a creat majoritatea legilor și deciziilor; conducerea propriu-zisă fiind asigurată de doi consuli. Noi consuli erau aleși în fiecare an de către Adunarea Poporului, însă

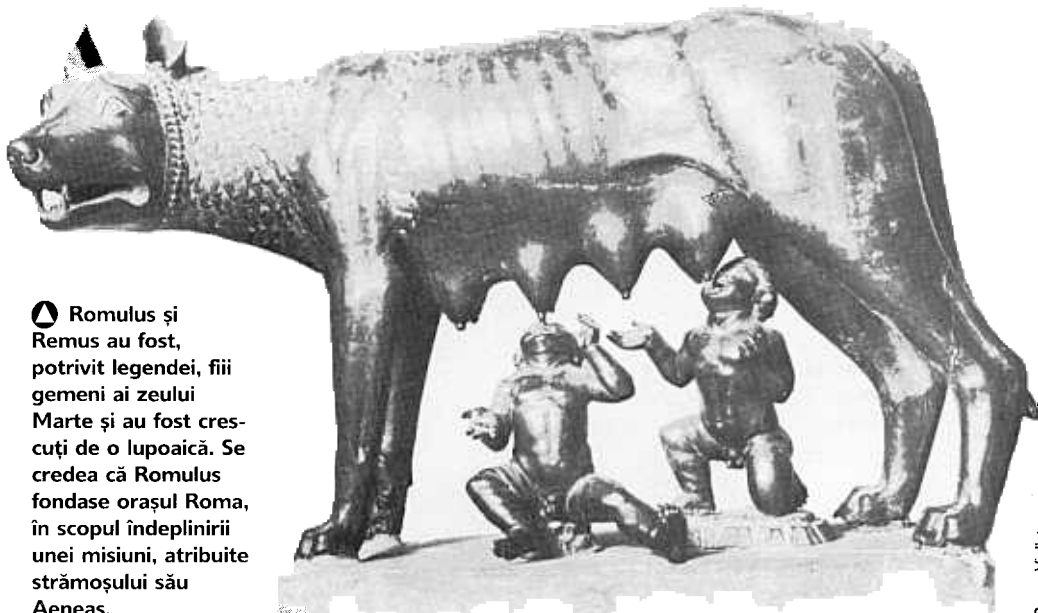
▲ **Forumul Roman, locul de întrunire a Senatului. Această înlanțuire de temple, clădiri ale guvernului și magazine, adăpostea Piatra de Hotar de Aur, considerându-se că toate străzile imperiului duceau spre aceasta.**

membrii acesteia erau de multe ori convingși să aleagă candidați aristocrați, interesele poporului rămânând astfel să fie reprezentate de cei doi tribuni. În practică, compromisurile mențineau un anumit simț al cetățeniei comune și al spiritului public, una dintre cele mai mari forțe ale Romei.

Cetățenia romană

Mulțumită acesteia, romanii au putut să formeze și mai târziu să domine o confederație în câmpia Latium și să-i învingă până la urmă pe etrusci, samniți și gali. Unul dintre secretele succesului lor era neobișnuita generozitate față de aliații lor, precum și față de popoarele pe care le cucereau, cărora le acordau, mai devreme sau mai târziu cetățenia romană. Aceasta însemna creșterea numărului romanilor o dată cu cuceririle pe care le făceau. De asemenea, aliații tindeau să le rămână loiali după eșecuri, așa încât romanii pierdeau des bătăliile, însă în general câștigau războaiele.

Până în 272 î.Hr., Roma controla Peninsula Italică, cooperând cu locuitorii Cartaginei în vederea subjugației orașelor grecești din sud și a alungării din Sicilia a regelui grec Pyrrhus din Epir. Insula a devenit apoi răsplata în războiul de 23 de ani (264-241 î.Hr.) dintre Roma și

▲ **Romulus și Remus au fost, potrivit legendei, fiii gemeni ai zeului Marte și au fost crescuți de o lupoaică. Se credea că Romulus fondase orașul Roma, în scopul îndeplinirii unei misiuni, atribuite strămoșului său Aeneas.**

▲ Cucerirea romană a dus la clădirea celui mai mare imperiu din lume, cu Marea Mediterană transformată în "lacul roman".

● Infanterist în armură, în echipament de luptă. În perioada construirii imperiului arma romană era compusă din 30 de legiuni, fiecare alcătuită din 6000 de bărbați puternici, supuși unui program riguros de instrucție.

▼ Hannibal (247-183 î.Hr.), generalul cartaginez, care le-a provocat romanilor cea mai grea înfrângere la Cannae, în 216 î.Hr.

● Acest mozaic roman din Pompei prezintă actori ce se pregătesc să joace într-o piesă. Arta romană a fost influențată în mare parte de lucrările grecești. Însă romanii erau inovatori talentați în scrierea satirelor, istoriei și poeziilor.

Cartagina, o mare putere comercială nord-africană, care era acum principala rivală a Romei în supremația pentru bazinul occidental al Mării Mediterane. Legiunile romane – o armată compusă încă din cetățeni – s-au descurcat bine în fața mercenarilor din Cartagina, însă războiul nu s-a încheiat până când romanii nu și-au creat o flotă formidabilă. La sfârșitul războiului, Cartagina a cedat Sicilia și, curând, Roma a ocupat Sardinia și Corsica.

Hannibal

Aceasta a fost doar prima rundă a unui conflict care a epuizat Roma. Ingenioșii cartaginezi au construit un nou imperiu în Spania, găsind în Hannibal un comandant de geniu, al cărui tată l-a făcut să jure că va rămâne ostil Romei. Când războiul a izbucnit din nou, Hannibal a întreprins o traversare hazardată a Alpilor, însoțit de

o armată ce includea chiar și elefanți africani de război, atacând apoi Italia. Deși inferioară numeric, armata sa a provocat înfrângeri romanilor la Trebbia (218 î.Hr.), Lacul Trasimene (217 î.Hr.) și la Cannae (216 î.Hr.). Însă porțile Romei și ale majorității aliaților acesteia i-au rămas închise lui Hannibal, și deși acesta a găsit sprijin în sudul Italiei, rămânând în peninsula timp de 16 ani, victoria finală nu a fost a sa. Între timp, romanii i-au învins pe aliații lui Hannibal, au cucerit Spania și au invadat Africa de Nord. Rechemat din Italia, Hannibal a fost înfrânt în bătălia de la Zama (202 î.Hr.) și Cartagina a capitulat.

Romanii deveneau din ce în ce mai puternici. Pentru a se asigura că nu vor mai fi provocați, în 146 î.Hr. au distrus Cartagina, care era aproape lipsită de apărare, preluând astfel conducerea Greciei. În secolul al 2-lea î.Hr., Macedonia, Grecia, Pergamul din Asia Mică (Turcia modernă), precum și coasta mediteraneană a Franței au intrat sub controlul roman; o parte a Egiptului a rămas nominal independentă, însă îndeplinea rolul de stat vasal (aliat dependent). Marea Mediterană devenea astfel un "lac roman".

Nemulțumirea crește

Expansiunea de asemenea proporții a afectat modul de viață roman. Fiind un popor care aprecia severitatea și simplitatea, romanii nu trăiau întotdeauna în lux și bogății. Sistemul lor politic, creat pentru un oraș-stat, era adaptat cu dificultate la nevoile unui mare imperiu. Clasa mijlocie a cavalerilor, din ce în ce mai prosperă, detesta faptul că monopolul puterii era deținut de aristocrați.

Războaiele romane au adus un număr mare de sclavi în Italia; mâna de lucru mai ieftină a sclavilor i-a îndepărtat pe țărani de pe pământuri, îndreptându-i spre orașe, unde nemulțumirile lor deveneau periculoase. În același timp, italienii liberi, cărora nu li se acordase încă cetățenia romană, își manifestau nemulțumirile, în timp ce numărul mare de sclavi putea declanșa oricând o revoltă.

Toți acești factori au făcut din primul secol î.Hr. o perioadă de lupte politice complexe și cu o creștere a violenței, care puteau duce la destrămarea statului roman. Agitația care a urmat a dus la dezvoltarea unor partide rivale în stat, Optimații aristocrați și Popularii, din rândurile plebeilor. Conflictul dintre aceștia au contribuit la subminarea republicii.

În generația următoare Roma a fost târâtă

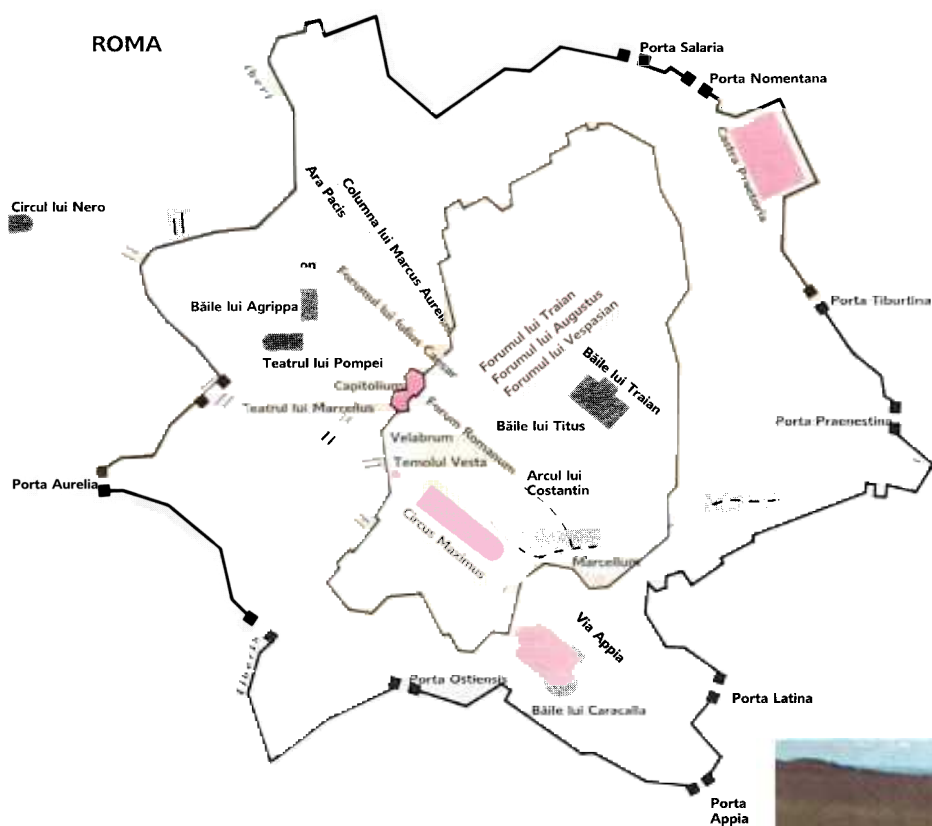

🕒 Sclavii și criminalii erau antrenați ca gladiatori, care se luptau între ei în cadrul spectacolelor publice desfășurate în Colosseum. Gladiatorului învins i se cruța viața sau era ucis, în funcție de dorința publicului.

📍 Roma, "Orașul Etern" și principalele sale construcții din timpul împăraților.

Claus Hansman

într-un război civil între partizanii lui Marius și ai lui Sulla. Marius, un bărbat de condiție umilă, și-a câștigat reputația în urma unor campanii victorioase în Africa de Nord și împotriva unor puternici invadatori barbari.

Războiul civil

Marius era membru al partidului popular, iar rivalul său Sulla, al optimaților. Situația s-a complicat datorită unei rebeliuni a aliaților italieni ai Romei, Războiul civil (91-88 î.Hr.), care a încetat doar în momentul în care fiecare dintre aceștia i s-a acordat cetățenia; și datorită unui război ce se petrecea în același timp în Est. În final, după moartea lui Marius, Sulla s-a proclamat dictator în anul 82 î.Hr, lansând o serie de epurări sângeroase, reorganizând statul și întărind rolul Senatului.

Măsurile luate de Sulla s-au prăbușit după moartea sa. Conducătorii care au urmat, formidabilul general Pompei și multi-milionarul Crassus, au înregistrat mari succese – Pompei

🕒 Zidul lui Hadrian din nordul Angliei este cea mai cunoscută fortificație defensivă construită de împăratul Hadrian (117-138 d.Hr.). Având lungimea de 120 km, acest zid a fost construit pentru a-i ține la distanță pe scoțieni și pe picti.

Al Kruttschnitt

prin cuceririle sale din est și Crassus prin înăbușirea unei revolte mari a sclavilor (73-71 î.Hr.), condusă de fostul gladiator Spartacus.

Senatul însă avea suspiciuni în privința ambițiilor lui Pompei și Crassus, propunându-le o alianță, în 60 î.Hr., cu un politician iscusit, Iulius Cezar. Această alianță a fost cunoscută sub numele de Primul Triumvirat.

Triumviratul deținea atâta putere și influență, încât membrii acestuia puteau aranja

afacerile republicii după bunul lor plac. Printre responsabilitățile distribuite de acesta, s-a numărat și conducerea provinciei romane Galia (în Franța), preluată de Cezar. Aflându-se la o vârstă medie, Cezar și-a demonstrat geniul militar, cucerind toată Galia (58-51 î.Hr.) și întreprinzând două expediții celebre în îndepărtata insulă a Britaniei.

Între timp, balanța în interiorul triumviratului a fost răsturnată în momentul în care Crassus a fost înfrânt și ucis în est, de părți. Pompei s-a aliat cu Senatul, crezând că este el însuși amenințat. Cezar a intrat în Italia în anul 49 î.Hr., însoțit de vechea sa armată. Războiul civil, care a urmat, s-a răspândit în toate regiunile din jurul Mediteranei. În anul 45 î.Hr., Cezar a ieșit victorios devenind dictator al Romei, fiind apoi-asesinat în 44 î.Hr.

Aceasta a dus la izbucnirea altor războaie. Partidul senatorilor, în frunte cu Brutus și Cassius, a fost înfrânt de al doilea Triumvirat, compus din Octavian, nepotul și fiul adoptiv al lui Cezar, Marc Antoniu și Lepidus. Lepidus a fost eliminat, iar Octavian și Antoniu au ridicat armele unul împotriva altuia. Antoniu și regina Cleopatra a Egiptului au fost înfrânți la Actium (31 î.Hr.), lăsându-l pe Octavian stăpân asupra lumii romane.

Împăratul Augustus

Octavian, cunoscut mai bine după titlul ce i s-a acordat, Augustus, a fost primul împărat roman, domnind până în anul 14 d.Hr. Republica nu a fost niciodată abolită: Augustus a condus printr-o serie de instituții legale care l-au ajutat să obțină controlul asupra statului și armatei, așa încât republica a decăzut încet, în timp ce Senatul și alte instituții tradiționale au fost păstrate.

Augustus a avut o domnie eficientă, armatele sale lărgind frontierele imperiului până la Dunăre. Urmașii săi – Tiberius, Caligula, Claudius, Nero – au avut domnii scandaloase și, lipsindu-le restricțiile lui Augustus, de multe ori aveau un comportament tiranic. Însă, în timpul domniilor lor imperiul a prosperat, ca rezultat al Păcii

Urmașii lui Augustus au respectat sfatul acestuia de a nu întreprinde expansiuni ale imperiului. O excepție a fost cucerirea Britaniei, începută în 43 d.Hr., în timpul domniei lui Claudius. În cele din urmă a fost ocupată o suprafață corespunzătoare Angliei și Țării Galilor și, în ciuda primelor revolte, britanii din clasele superioare au început să poarte togi, să-și construiască vile și să adopte și alte aspecte ale modului de viață roman.

Nero (54-68 d.Hr.) a fost ultimul dintre împărații urmași ai lui Cezar și Augustus, deși "Cezar" continua să fie folosit ca titlu ("Tar" și "Kaiser" derivă din acest cuvânt). Sângerosul "an al celor patru împărați" a demonstrat dezavantajul deținerii puterii de o singură persoană de vreme ce existau mai mulți adversari pentru titlu. Cu toate acestea, câștigătorul, Vespasian era un om dur și hotărât, care a restabilit ordinea și și-a câștigat popularitatea printr-un program de lucrări publice, incluzând Colosseumul

Sfârșitul dinastiei

Dinastia Flaviană (Vespasian, Titus, Domițian) a luat sfârșit în 96 d.Hr., odată cu asasinarea tiranicului Domițian, realizările din această perioadă fiind însă impresionante. Totuși, "epoca Antoninilor" (96-192 d.Hr.) a fost descrisă ca fiind o Epocă de Aur, sprijinită de "cei cinci împărați buni" (Nerva, Traian, Hadrian, Antonius Pius și Marcus Aurelius). Caracteristica perioadei antoniene era alegerea succesorului după competență, și nu după gradul de rudenie. În timpul acestei dinastii Imperiul Roman a atins culmile cele mai înalte.

Situația s-a schimbat când Marcus Aurelius (161-180 d.Hr.) l-a numit succesor pe propriul său fiu, Commodus (180-192 d.Hr.). Acesta s-a dovedit a fi un tiran, a cărui asasinare a pus capăt dinastiei Antoninilor. Războaiele civile care au urmat au fost preludivul dezastruosului secol al 3-lea.

☉ Hartă reprezentând Britania romană și triburile celtice

☉ Fiecare legiune avea standardul său, o săgeată decorată cu simbolul legiunii. Aceasta era ridicată sau coborâtă în timpul luptelor, pentru îndrumarea trupelor.

☉ Lespedea de piatră, de pe Zidul Antonian, construit în anul 140 d.Hr. Se întindea de la estuarul fluviului Clyde, la cel al fluviului Forth.

DATE IMPORTANTE

- 735 î.Hr.**
Dată tradițională: fondarea Romei
- 264-241 î.Hr.**
Primul Război Punic (Cartaginez)
- 202 î.Hr.**
Victoria romană de la Zama
- 146 î.Hr.**
Romanii ocupă Grecia
- 91-88 î.Hr.**
Războiul Social
- 82-79 î.Hr.**
Dictatura lui Sulla
- 73-71 î.Hr.**
Răscoala sclavilor condusă de Spartacus
- 58-51 î.Hr.**
Cezar cucerește Galia
- 49-45 î.Hr.**
Războaie civile: Cezar iese victorios
- 44 î.Hr.**
Asasinarea lui Iulius Cezar
- 31 î.Hr.**
Augustus stăpânește asupra întregii lumi romane
- 43**
Începe cucerirea Britaniei
- 96-192**
Epoca Antoninilor
- 122-128**
Construirea Zidului lui Hadrian

